

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorvm

VD16 B 5530

Rvbrica, De Maleficis Et Mathematicis, Et Caeteris similibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

RUBRICA, DE MALEFICIS ET MATHEMATICIS, ET CAETERIS SIMILIBUS.

PRIMUM notabile in rubricam. Continuatio: Cùm in superioribus actum sit de homicidio, quod non solum gladio, sed etiam veneno arte diabolica preparato, incantationibus, & maleficijs committitur, rectè hæc Rubrica subiungitur.

Secundum notabile. Recto ordine hæc tractandum esset de existentia maleficiorum: An in rei veritate sint maleficia, & opera diabolica. Sed hæc veritas probata est sacris literis, canonibus, legibus, & ratione in superiori tractatu, præludio primo.

Tertium notabile. De inuentore Magicarum & Diabolicarum artium varij variè iudicant. Conueniunt autem communiter Doctores, à Persis has perniciosas artes esse inuentas. 26. q. 4. can. Igitur genus. S. August. in lib. de natura Dæmonum, & lib. 7. de Ciuit. Dei, c. 35. Isidorus lib. 8. Etymol. c. 9. Rabanus de Magorum prestigijs. Plinius li. 30. naturalis historiæ. ca. 1. Persæ enim cæteris fuerunt curiosiores, & in naturali Philosophia perspicaciores, cuius terminis cùm non essent contenti, & vellent

plus sapere, quam oportebat, in Diaboli laqueos inciderunt. Apud Persas autem primū Magicarum artium inuentorem ferunt Zoroastrem Bactrianorum Regem. Hunc, vt Augustin. tradit lib. 21. de Ciuit. Dei cap. 14. dicunt statim à natiuitate risisse, cū potius more omnium mortalium plorare debuisset. Nec eī aliquid boni monstrōsus ille risus portendit: cū magicarum artium fuerit inuentor, quæ quidem illi nec ad præsentis vitæ vanam sc̄licitatem contra suos inimicos prodesse potuerunt. A Nino quippe rege Assyriorum, cum esset ipse Rex Bactrianorum, bello superatus est & demum ictu fulguris tactus impiam vitam finiuit. Quod malum præuidere non potuit, quamuis talis actantus esset magus & Astrologus, vt viuens astrum Zoroastres diceretur. Hic scripsit de arte Magica multa millia versuum. Si veritati magis, quam curiositati studere volumus, absq; dubio dicere debemus, primum Magistrum Magicarum artium fuisse mille artificem Dæmonem: Quia nullus mortalium tam malas artes inuenire potuit, qui ab ipso instructus non sit: cū opera Magorum & maleficarum humanum captum superent. Et id satis clarè habetur 26. q. 2. can. Qui sine saluatore. Vbi dicitur. Hæc vanitas magicarum artium ex traditione malorum angelorum in toto orbe terrarum pluris seculis innaluit. Id quod clariùs

Lactant.

Lactant. lib. 2. de orig. erro. cap. 17. tradit, dum de dæmonibus loquitur: Eorum inuenta, inquit, sunt Astrologia, & Aruspicina, & Auguratio, & ipsa quæ dicuntur oracula, & Necromátia, & ars magica, & quicquid prætereà malorum exercét homines, vel palàm, vel occultè, & post pauca: Hi sunt qui imagines (intelligeastronomicas, de quibus infra) & simula-chra fingere docuerunt: qui vt & hominũ mè-res à cultu veri Dei auerterét, & fictos mortuo-rũ regum vultus, & ornatos, exquisita pulchri-tudine statui consecrariq; fecerunt: & illorum sibi nomina quasi personas aliquas induerant. Sed eos magi & ij, quos verè maleficos vulgus appellat, cù artes suas execrabiles exercent, ve-ris suis nominib' cient illis cœlestibus, quæ in literis sanctis legũtur. Zoroastres autè primus inuètor dici potest, non quod ipse eas inuene-rit, sed q̄ eas à Diabolo traditas prius hauserit, scriptis tradiderit, & alios homines docuerit. Nam à nostris maleficis & magis discimus, qd̄ non omnes instituuntur & erudiuntur imme-diatè ab hominibus eiusdè artis peritis, quãuis nõ rarò à similibus confortibus seducãtur, sed plurimi ab ipso Dæmone, in forma humana apparète, in tã execrabili negotio instruũtur.

Quartum notabile. Quandoquidem Ru-brica inscribitur de maleficis & mathemati-cis, & cæteris similibus, leges præsentis in suo gradu & latitudine compræhendunt om-

nes artes magicas humano generi perniciosas, easque damnant. Quia similitudinem est similitudo ratio.

Quintum notabile. Omnes artes perniciosæ Magorum & maleficorum, à Dæmone contra salutem hominum inductæ, sunt affines & caudas habent colligatas, quamuis facies habeant diuersas: vt de hæresibus etiam dicitur in cap. Excommunicamus 1. & 2. de hæret. Quare earum sectatores diuersis nominibus à Doctoribus quandoq; appellantur, quandoq; etiam confunduntur. Sic vocantur Lamix, Striges, Magi, Venefici, Incantatores, Malefici, Sortiariæ mulieres, Viri Sortilegi, femina Sagæ. Lamias nominant Apuleius lib. 1. de asino aureo, Philostratus in vita Apollonij Pythagorici, Franciscus Ponzinibius in suo Tractatu. Thomas Erastus, & alij. Striges Syluester in verbo Hæresis 3. & lib. de Strigimâgis Bartholomeus Spineus in tract. de Strigibus. Paulus Grillandus & alij. Sortiarias. can. Si per Sortiarias. 33. quæst. 1. & Lambertus Danæus in dialogo de Sortiarijs. Maleficas & maleficos Sacræ literæ, & leges in præsentititul. & communiter Doctores, & vulgus. Lamix vocantur per transumptionem à Lamia bestia monstruosa, quæ pedes habet equinos, & cætera membra humana, & ita crudelis est, vt filios suos dilaniet. Sic nostræ Lamix etiam infantium sanguinem expetunt, quo abutuntur in suis sceleribus. Stri-

ges appellantur ab aue strige, quæ nocte stridet, & etiam aggreditur tenellos infantes, & ex eorum corporibus sanguinem absorbet. Eodem pacto nostræ striges nocturno tempore strident, volant, & opera tenebrarum exercēt, nec non infantum cædem sitiunt. Sagar dictæ, eò quod satis agant, & in officio suo pessimo diligentes nimis sint: vel à sagiendo, quia multa scire volunt. Magi, quia ea, quæ mirabilia sunt, & humanam naturam excedunt, virtute demonis exercent. Venefici quia sepè veneno nocent. Incantatores, quia verbis & carminibus maleficia perficiunt. Malefici à malefaciendo. Sortiarij & sortilegi à sortilegio, quod vniuersaliter acceptum omnes diabolicas artes complectitur, vt attestantur Paulus Grilandus lib. 2. de Sortilegijs. Iodocus Damhauderus in praxi Criminali cap. 61. & Plinius lib. 28. cap. 4.

Sextum notabile. Quamuis maleficus dicitur omnis malefaciens, sicut maleficium dicitur omne malefactum in genere. 26. q. 5. can. Non liceat. L. Congruit. ff. de officio præfid. ff. ad Legem Aquil. L. Ita vulneratus. C. de pœnis. L. Si operis: hoc tamen nomen sagis & nostris maleficis tribuitur per antonomasiam siue excellentiam, ob insigne nocendi studium, & facinorum magnitudinem. 26. q. 5. can. Nec mirum. & L. Nemo. C. de malef. & mathemat. Isidor. lib. 8. Etymolog. cap. 9. Atq; sic semper
Magos,

Magos, & magicis siue diabolicis artibus vten-
tes vulgus maleficos appellauit. Lactant. loco
citato. Cassian. in Collat. 8. cap. 19. August. in
d. c. Nec mirum. Isidor. loco citat. D. Thomas
lib. 3. contra Gent. ca. 106. Nomina enim rectè
intelliguntur ex vulgi & hominum vtu &
consuetudine. L. Labeo. ff. de suppellectili le-
gata: & Horat. de arte poëtica.

Septimum notabile. Etsi leges in præsen-
tit. Codicis loquantur in masculino genere,
comprehenduntur tamen etiam fœminæ.
Quia masculinum in materia indifferenti in-
ter masculum & fœminam prolatum, fem-
per concipit & comprehendit fœmininum.
ff. de verbor. significatio. L. 1. ff. de legat. 2.
L. Si ita scriptum. Glossa. Ioannes Immolen-
& alij ibidem. Bartol. in L. Quicumque. de ser-
uis fugiti. Marsil. consil. 85. num. 20. Ludo-
uicus Romanus in consil. 98. num. 3. Petrus
Anchar. in cap. In generali. de elect. in 6. Ar-
chidiac. in can. Si quis suadente. 16. q. 4. & alij
alibi. Quod non solum veritatem obtinet in
lege Ciuili, sed etiam diuina, vt rectè annotat
Panormit. in ca. Maiores, de Baptismo & eius
effectu; num. 3. ex illo Ioan. 3. Nisi quis rena-
tus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non po-
test introire in regnum cœ'orum: Ad quod
propositum allegari possent multæ Scripturæ
tam veteris quàm noui testamenti. Psalm. 14.
Domine quis habitabit in tabernaculo tuo:
aut

aut quis requiescet in monte sancto tuo. Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam. Qui loquitur veritatem in corde suo, &c. Deuter. 18 Nec inueniatur in te, qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia, atque auguria, nec sit maleficus, aut incantator, neq; qui Pythones consulat, nec diuinos: omnia hæc abominatur Dominus. Matt. 7. Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum, sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis est: & 25. cap. Venite benedicti patris mei, possidete paratū vobis regnum: & iterum. Discedite à me maledicti in ignem æternum.

Octauum notabile. Doctores pleriq; quando hanc materiam tractant, loquuntur in fœminino genere, vt constat ex malleo maleficarum, Fracisco Ponzinibio, Bartholomæo Spino, Syluestro Priërate, Thoma Erasto, Virico Molitore, & alijs, non quia fœmininum masculinum concipiat, contra d. L. Si ita scriptum, & communem sententiam, sed quia maleficia & fortilegia frequentius in mulieribus inueniuntur. Quare autem plures fœminæ sint superstitiosæ & maleficæ quàm viri, aliquæ redduntur rationes à Doctoribus, quas ponunt Doctores Mallei maleficarum 1. parte. q. 6. Ioannes à Turrecremata. 36. q. 5. can. Episcopi. Alphonfus Castrensis lib. 1. de iusta hære-

hæreticorum punitione. Paulus Grillandus, lib. 2. de Sortilegijs. quæst. 7. num. 31. Martinus Arles in Tractat. de Superstitionibus, & alij alibi.

Primatio. Mulieres sunt pronæ ad credendum, cum non habeant magnam experientiam. Vnde à diabolo facile decipiuntur, iuxta illud: Qui facile credit, facile decipitur.

Secunda. Mulieres sunt curiosæ, & appetunt scire, quæ eis non conueniunt. Curiositas autem magna est dispositio ad superstitiones & maleficia, vt alibi dictum: & cum hic sexus sit simplex; Dæmon sub specie recti & pè fœminas decipit.

Tertia. A natura, fœminæ sunt mollioris complexionis: quæ causa efficit, vt facilius impressiones à spiritibus capiant. Et sicut quando à bonis spiritibus instruuntur regunturq; valdè bonæ & deuotæ redduntur: Ita quando Dæmonum suggestionibus consensum præbent, pessimæ fiunt, ita vt non sit malitia super nequitiam malæ mulieris.

Quarta. Maior est fragilitas ad casum in sexu muliebri ex natura sexus. Quare Dæmon statim in principio, primæ mulieri inidiabatur, & eam ad peccatum pertraxit.

Quinta. Hic sexus si iram, aut odium aduersus aliquem concipiat, vehementissimè irascitur, &

tur, & se vindicare determinat: Cùm autem sit imbecillis, & vana sit sine viribus ira: Dæmon data oportunitate offert vindicandi modos, & auxilium pollicetur.

Sexta. Fœminæ sunt pusillanimes, & quando in tristitiam aut desolationem cadunt, nō facile se expediunt, sed diu in pusillanimitate tristitiaque remanent. Accurrit Dæmon, occasionem perscrutatur, tentat, & sæpè vincit.

Septima. Lubricam habent linguam, & sic si quas malas norunt artes, confortibus citò reuelant, quibus sine difficultate persuadent, ut idem sapiant secum, non considerantes, quis rei exitus sit futurus.

Nonum notabile. In Rubrica nomine mathematicorum intelliguntur diuinatores. Prohibetur autem maximè diuinatio, quia principatum obtinet, & nunquam in bonam partem propriè dicta accipitur. i. q. i. can. Nunquam diuinatio. Hieronym. in cap. 3. Micheæ. S. Thom. 2. 2. q. 95. arti. 1. Dominic. in cap. Accusatus. 6. Sanè, de hæret. in 6. Ioannes Andreas in cap. In tabulis. de Sortileg. Troilus Malucius Jurisperitus in tract. de sortibus, i. parte, & alij alibi.

Varia autem multæq; sunt diuinationis species, secundum diuersitatem mediocum & obiectorum, circa quæ diuinatores versantur. De his speciebus agitur in 26 q. 4. can. Igitur genus: & ibidem q. 5, cap. Nec mirum. Et

Dd nota,

nota, hoc caput. Nec mirum, attribuitur à Gratiano D. Augustino, in lib. de Ciuit. Non tamen est Augustini, vt rectè obseruauit Alphonsus Castr. lib. 1. de iusta hæret. punit. cap. 15. Habetur autem hoc caput integrum apud Rabanum, in libello de magorum præstigijs, quem ipse ex varijs locis D. Augustini & Isidori confecit, vt annotatur d. cap. Nec mirum in decretis à Gregorio XIII. fœlicissimæ memoriæ Pontifice, repurgatis. De ijsdem speciebus diuinationis tractant S. Thomas 2. 2. q. 95. art. 3. Isidor. lib. 8. Etymolog. cap. 9. Et ex Iuris peritis Troilus Maluetius in tract. dicto. Damhauder. in praxi crimina. cap. 61. à n. 87. Grillandus lib. 2. de Sortilegijs. q. 2. Latissimè Petrus Gregorius Tholosanus, in 3. parte Syntagmatis iuris vniuersi, lib. 34. cap. 3.

Omnis diuinationo vtitur ad præcognoscendum futuros euentus, Dæmonum consilio, aut auxilio. Duobus autem modis Dæmones inuocantur: Expressè, & Tacitè, sicut præter intentionem hominis. Quando expressè inuocantur, solent multipliciter futura prædicere. Quandoque superstitionis quibusdam apparitionibus se aspectui, & auditui hominum ingerunt ad prænunciandum futura, & hæc species vocatur præstigium, quia oculi hominum perstringuntur, Quandoque per somnia futura prænunciant, & vocatur diuinationo somniorum. Quædoq; per mortuorum
ali-

aliquorum cadauerum apparitionem, vello-
 cutionem, aut responfionem: & hæc est Necro-
 mantia, & huius artis præfiores vocantur
 Necromantici, quoniam incantamentis vidē-
 tur mortuos refuscitare, vt dent refponfa, & hi
 folent cadauer fanguine cōfpergere, eo quod
 Dæmones fanguine delectari dicantur. Quan-
 doq; verò futura prænunciant per homines
 viuos, ficut in arreptitijs, & vocatur diuinationo
 per Pythones: Qui fic dicti à Pythone Apolli-
 ne auctore diuinationis. Quandoq; diuinant
 per aliquas figuras, aut figna, quæ in rebus ina-
 nimatis apparent. Quæ fi appareant in aliquo
 corpore terreftri, vt pote ligno, ferro, aut lapi-
 de polito; dicitur Geomantia: Si in aqua, Hy-
 dromantia. Si in aëre, Aëromantia: Si autem in
 igne, Pyromantia: Si autem in vifceribus ani-
 malium immolatorum in aris Dæmonum,
 Harufpicium dicitur. Diuinationo, quæ fit abfq;
 expreffa Dæmonum inuocatione, in duo ge-
 nera diuiditur. Quorum primum eft, quando
 ad præcognofcendum futurum aliquid con-
 fideramus in difpofitionibus aliquarum re-
 rum, & fi fiat in confideratione aftrorum & fy-
 derū, pertinet ad aftrólogos, qui & Genethlia-
 ci vocantur, propter obferuationes natalium
 dierum. Hi obferuant diem natalem, & ho-
 ram ortus in hanc lucem, mox per duodecim
 cœli figna, fyderumque curfus difcurrunt, &
 ad iultum figni calculum referunt, & hinc

prædicunt hominis nati faustam, aut infaus-
 fortunam, futurosque euentus. Si verò atten-
 dantur motus & voces auium, seu quorum-
 cumque animalium, vel etiam hominum ste-
 nutationes, aut membrorum saltus, pertinet
 ad augurium, quod dicitur à garritu auium
 sicut auspiciū ab inspectione auium, quorū
 primum spectat ad aures: secundum ad oculos.
 Si autem consideratio fiat ad verba hominum
 præter intentionem dicta, quæ aliquis retor-
 quet ad futurorum euentuum præcogniti-
 onem, appellatur omen. Si obseruentur aliqua
 dispositiones figurarum in corporibus, alia
 species sunt, vt si ex inspectione linearum in
 manibus, Chiromantia est, quasi diuinitio
 manus. Si autem quædam signa in spatula ali-
 cuius animalis considerentur, spectat ad spatu-
 lamantiam: Si ex facie inspecta iudicium fu-
 turorum, physiognomia nomi-
 natur. Ad secundum diuinationis genus, quod
 est sine expressa Dæmonum inuocatione per-
 tinet diuinitio, quæ fit ex consideratione
 eorum, quæ eueniunt ex quibusdam, quæ
 hominibus seriò fiunt ad aliquod occultum
 inquirendum, siue per protractionem puncto-
 rum, quod pertinet ad artem Geomantiam
 siue per considerationem figurarum, quæ pro-
 ueniunt ex plumbo liquefacto in aquam pro-
 iecto, siue ex quibusdam scedulis scriptis, vel
 non scriptis in occulto repositis, dum confide-
 ratum

ratur quam aliquis accipiat: vel etiam ex festu-
cis inæqualibus propositis, quis maiorem vel
minorem accipiat, vel taxillorum projectione,
quis plura puncta proijciat: vel etiam dum
consideratur quid aperiendi librum occurrat,
hæc omnia sortium nomen habent. Quomo-
do & quando sortes sint licite, infrà, quando le-
ges explicabuntur, in proprijs locis declarabitur.

Decimum notabile. Cum diuinatores futu-
rorum & secretorum cognitionem à Dæmo-
nibus hauriant, videndum est ex Theolo-
gorum & Doctorum sententia aliquid de Dæ-
monum scientia. De hac materia habetur 26.
q. 4. can. sciendum, ex Augustin. de natura seu
diuinatione Dæmonum, cap. 3. 5. & 6. Tractant
Theologi communiter cum Magistro in se-
cundo sentent. d. 7. S. Thom. 1. part. quæst. 64.
Isidorus de summo bono, lib. 1. cap. 10.

Triplici acumine scientiæ vigent Demo-
nes: subtilitate naturæ, Experientia tempo-
rum: & reuelatione supernorum spirituum.
Quantum ad subtilitatem naturæ, etsi per ma-
litiam sint indurati, scientia tamen naturali
non sunt priuati. Vnde perspicacissimè cælo-
rum motus, stellarum syderumq; influentias,
Planetarum coniunctiones, elementorum
mixture & temperamenta, herbarum vires,
animalium proprietates, lapidum virtutes,
metallorum operationes ac omnium mixto-
rum qualitates cognoscunt, nec est quippiam

rerum naturalium, quod eorum cognitionem effugiat, exceptis occultis cordium nostrorum cogitationibus, quæ solùm Deo cognitæ sunt, vt infrà latius dicitur. Sic ergo vt Paulus Grilandus in lib. de Sortilegijs q. 6. nu. ii. ex Syluestro in lib. i. cap. 13. & lib. 2. cap. 7. de Strigimago attestatur, Dæmon optimus est Philosophus, Theologus, Arithmeticus, Mathematicus, Dialecticus, Logicus, Grammaticus, Musicus & Medicus excellentissimus.

Experientia etiam insignis in Dæmonibus comparatur diuturnioris vitæ beneficio, quæ experientia nos priuamur, ob momentaneam vitam, quæ modico tempore durat, & vt bul-la statim perit. Sic hominum inclinationes, & modos superandi eos discit & obseruat Dæmon. Quomodo cognitio Dæmonum indies augeatur & crescat, doctè tradit, Guilielmus Parisiensis in 2. part. de vniuerso cap. 114. Amplius, ait, ipse vsus siue consuetudo malignandi, ex necessitate auget astutiam ipsarum (intellige substantiarum spiritualium:) Hoc enim manifestum est in animabus humanis. Homines enim malignationibus assueti, ipsi huiusmodi assuetudine astutiores efficiuntur ad malignandum. Quomodo igitur, vel qua de causa prohibite erunt primæ peccatrices substantiæ, vt non possint in sua versutia crescere: præsertim cum incessanter videmus ac audiamus easdem nouis & hæctenus inau-

inauditis insidijs homines seducere atq; sub-
 uertere, & in noua flagitia atq; stupenda indu-
 cere? An fortè creatoris bonitas malignitatem
 eorum compressit, atq; frenauit vsque modò,
 vt eos non permitteret tanta actalia mala sug-
 gerere hominibus? Quod vtique verifimile
 dici posset pro parte. Vix enim inueniuntur
 vitia, vel peccata in hominibus, quorum simi-
 lia non præcesserint in eisdem, propter quod
 dixi, pro parte. Non enim improbabiler, ne-
 que impiè creditur, eam esse circa homines di-
 uinæ pietatis sollicitudinem, vt malignos spi-
 ritus non permittat totis malignitatis suæ co-
 natibus sæuire in homines, cum & ipsos sibi
 inuicem inimicantes homines à mutuis nocu-
 mentis reprimat & compescat. Amplius, cum
 non omnes isti primi peccatores sint pares et-
 iam nunc astutia, vel malitia, quomodo pro-
 hibentur minores à maioribus de astutijs ad-
 discere ea, quæ ignorant? Præsertim cum ma-
 iores per minores, tanquam sibi subditos &
 ministros, innumeras suæ malignitatis fraudes
 exercent? Amplius, quis ignorat omnem af-
 fectionem, siue bona sit, siue mala, ad ea quæ
 ad ipsam pertinent exacuere, & quodammo-
 do, vt ita dicatur, docere? Cuius exemplū vnū
 est in auaritia, quæ alias simplicissimas mentes
 ad exquirenda lucra, & ad vias eius excogitan-
 das incredibiliter exacuit & dirigit. Sic & tur-
 pis amor se habet erga turpem amatorē, docēs

ipsum excogitare vias, quibus obtineat, quod amor suggerit, hoc est, vel amasiam ipsam, vel delicias amatorias. Amplius sic verum est, iuxta sermonem Aristotelis, quod virtus omni sciētia certior & melior. Sic quod malitia omni astutia certior ac nequior sit, dubium esse non debet. Quare sicut virtus scientiam illuminat circa ea, quæ ad doctrinam pertinent: Sic & malitia ipsam malignandi astutiam circa ea, quæ malignitatis sunt, illuminat. Quod autem crescat diabolica malitia incessanter, habet sermo scripturæ. Superbia eorum, qui oderunt te ascendit semper: & paucis interiectis. Quis dubitat eos incessanter insistere seductionibus & subuersionibus hominum? Deinde ludificationibus, & magicis operibus, quæ per eos fiunt, iugiter interuire? Quemadmodum igitur ex frequenter malè agere crescit malitia in hominibus, sic necesse est, & fieri apud illos, præsertim cum tantę renouationes, & malorum operum, & malorum dispositionum seu passionum in eis euidenter appareant. Si igitur semper crescat eorum malitia: necesse est etiã, vt crescat astutia ex eadem consuetudine studiorum malignitatis. Amplius, cum apud eos sint principatus, & potestates, noua mala semper imperant, & nouas malitias eis suggerunt. Quomodo ergò incessanter noua mala non addiscunt, cum & nouis suggestionibus principum suorum, & noua faciendi experientia

tia

tia reuelentur? Hæc ex Guilhelmo, ex quibus
 clarè animaduertitur, quomodo astutia dia-
 bolica indies augeatur, & experientia crescat.
 His accedit Augustinus lib. 2. de Genesi ad li-
 teram cap. 17. qui tradit eos experientia tempo-
 rum, propter tam magnam longitudinem
 vitæ, callidiores fieri. Aduertendum tamen
 ex Sancto Thoma 1. parte quæst. 64. artic. 1. ad
 5. quod cognoscunt per experientiam longi
 temporis, non quasi à sensu accipientes, sed
 dum in rebus singularibus completur simili-
 tudo eius speciei intelligibilis quam sibi natu-
 raliter habent inditam, aliqua cognoscunt
 præsentia, quæ non præcognouerunt futura.
 Postremò, reuelatione bonorum angelorum,
 cum quibus non conueniunt quidem per con-
 formitatem voluntatis, sed per similitudinem
 intellectualis naturæ: aliqua addiscunt Dæmo-
 nes, quæ boni spiritus ab omnipotenti Deo
 acceperunt, ad cuius imperium & beneplacitū
 Dæmonibus reuelant. S. Augustinus. Thom.
 Isidor. Magist. & D D. locis citatis. Obijcit
 contra hoc S. Bonauent. in 2. d. 7. par. 2. in expo-
 sitione literæ. Dæmones sunt inimici Dei &
 angelorum. Si ergò ab inimicis abscondenda
 sunt secreta consilia, videtur quod Deus eis
 nunquam faciat reuelare. Item, ipsi Dæmones
 sunt in tenebris damnationis. Cùm ergo non
 sint idonei ad gratiam, & reuelatio sit cog-
 nitio gratiæ & non naturæ: videtur quod nullo

D d 5 modo

modo fiat ipsis reuelatio. Respondet S. Bonavent. pro vero habendum esse, quod demones aliqua præsciant reuelatione supernorum spirituum, cuius reuelationis attendendus est finis & modus. Finis: quia mirabilis sapientia per inimicantes sibi implet voluntatem suam. Vnde sicut reuelatio somnij de exaltatione Ioseph facta insidiantibus, secundum mirabilem Dei dispositionem, fecit ad eius impletionem, licet secundum intentionem illorum esset ad impedimentum: sic DEVS ita ostendit per angelos suos Dæmonibus, ut dum illi obuiant, aliquid valdè decens & competens ordinatissimè impleat, & eliciat: & ex hoc patet primum argumentum; quia non est simile. Humanum enim consilium potest irritari, non tamen diuinum. Attendendus etiam modus. Duplici enim modo fit reuelatio. Aliquando mentis illustratione, sicut fiebat sanctis Prophetis, & hæc est gratiæ. Aliquando verò sola prædictione, sicut homo reuelat quandoq; suam voluntatem, & hæc non est gratiæ aliquo modo perficientis, vel eleuantis naturam, sed potest esse opus misericordiæ, si illud ordinetur ad bonum eius, cui prædicatur: Vel iustitiæ, si ordinetur ad punitionem alicuius mali, utpote si ad fallèdum fallaces: Vel vtriusq; si simul ad vtrumque, & ita est quasi semper. Quia huiusmodi futura prædicuntur Dæmonibus, & permittuntur
mirz.

*Duplici
modo fit
reuelatio.*

mirabilia ab eis fieri, vt bonitalia parui pendant, in quibus se videntè damnatis & miseris superari. Et mali proficiant in peius errantes & in errorem mittentes, occulto Dei iudicio, tamen iusto. Vnde valdè stultum est desiderare facere mirabilia, vel præscire futura, & quasi magna hæc reputare, cum inimicos Dei, in his videamus abundare.

Nunc videndum est, *an Dæmones præscientiam habeant futurorum & secretorum, ita vt ex eorum reuelatione homo possit prognosticare & occulta cognoscere?* Dubium esse potest de futuris contingentibus, cordium cogitationibus, & rebus occultis latèribus, vt sunt furta occultissima, desperdita, & thesauri in visceribus terræ absconditi. Vt rectius & distinctius proposita difficultas resoluator, aliquæ Conclusiones sunt ponendę. De hac materia legendi sunt Doctores in 2. sent. d. 7. S. Thom. lib. 3. contra Gentes, cap. 147. S. Augustin. in lib. de diuinatione seu natura Dæmonum, tom. 3. Alexand. Halens. 2. part. q. 26. membr. 4. Decretistæ in can. Sciendum, cum textu 26. q. 4.

Prima Conclusio. Futura, si in seipsis considerentur, à nullo, præterquam à solo Deo, cognosci possunt.

CONCLUSIO est de fide. Probatur: Prædicere res futuras, signum diuinitatis est,
vt ex

vt ex locis sacrae Scripturae probatur. Isaia 41. Annunciate, quae ventura sunt in futurum, & sciemus: quia Dij estis vos. & 45. suam prophetiam diuinam esse probat. Haec dicit Dominus sanctus Israël, plastes eius: ventura interrogate me. Sap. 8. Signa & monstra scit, antequam fiant, & euentus temporum & seculorum.

Secunda Conclusio. *Futura in seipsis Dæmones nequaquam cognoscere possunt, nisi ab Angelis bonis eis reuelentur, ut dictum est.*

CONSTAT ex prima Conclusionem. Futura enim sic praedicere, spectat ad Deum: Ergo non competit Dæmonibus. Et sic Dæmones quando praedicunt huiusmodi futura contingentia, fallunt & mentiuntur. Sic 3. Reg. 22. cap. Prophetæ Baal mentiti sunt Achab Regi Israël. Aliquando etiam praedicunt Dæmones futura, quae ipsi facturi sunt. Aliquando intelligunt etiam ab alijs hominibus, quae facere intendunt, & suis magis vel maleficis, qui nec rei cognitionem habent, praedicunt. Sic cuidam Annæ ex S. Medardo sub iurisdictione Monasterij S. Matthiae, extra muros Treuirenses, quae mortis sententiam & executionem recepit Anno Domini 1590. II. Augusti, comprehensionem suam, & incinerationem futuram
præ-

prædixit proprius magisterulus. Cui mulier respondit: Miserabilis Dæmon, huius reitu causam dedisti. Iterum Dæmon: Tibi facio, sicut tui similibus.

Tertia Conclusio. Futura, quæ habent causam necessariò determinatam & infallibilem, ad eorum esse producendum, Dæmones naturali cognitione cognoscere possunt.

HAEC Conclusio constat ex d. cap. Sciendum: & communi sententia Doctorum: & Ratio est: Huiusmodi futura habent esse in suis causis necessariò determinatis, quod quidem esse cum sit determinatum, infallibile & necessarium, certò potest cognosci. Quia Philosophiæ est pronunciatum: Sicut res se habet ad esse, ita ad cognosci. Sic multò certius quocunque Astrologo eclipses, & planetarum coniunctiones prædicere Dæmones possunt. Quia rectius causas talium effectuum cognoscunt.

Quarta Conclusio. Futura, quæ habent causam, ut plurimum determinatam, sed fallibilem, cognoscuntur certa quadam coniecturali cognitione, sed non infallibili, à Dæmonibus.

RATIO:

RATIO: Quia cùm hæc futura solùm habeant esse in sua causa determinata non necessariò, & infallibiliter, sed vt plurimum simili modo cognoscuntur iuxta dictum pronunciatum. Sic Dæmon possit prædicere mago vel malefico anni fertilitatem, quando est bona cæli cõstitutio, aut aëris optima constitutio, non tamen infallibiliter, quia fructus multis modis possent impediri ex alijs causis.

Quinta Conclusio. Futura merè contingentia, & indeterminata Dæmones non possunt naturaliter cognoscere.

QUIA hæc futura cùm sint ad vtrumlibet, indeterminatam & fallibilem habent causam, atque ab hominis libero pendent arbitrio, quod in vtramque partem potest flecti. Liberum enim arbitrium, quantum ad actus sui determinationem, non cadit in cognitionem certam Dæmonis. Et confirmatur ratione. Quia si posset cognoscere, vtiq; vellet scire, An vinceret hominem, vel esset vincendus ab homine, quem tentat: Quia cùm superbus sit, nunquam tentaret eum, à quo se vincendum præsciret. Ideoq; semper tantum eum tentaret, quem se victurum præcognosceret. Sed clarum est ex sacris literis, gestis Sanctorum, & experientia, quod tentat etiam alios, à quibus vincitur, vt patet in Iob, Salvatore nostro,

nostro, S. Antonio, Hilarione, & multis alijs. Ergo non præcognoscit futura ad vtrumlibet.

Sexta Conclusio. *Dæmones sæpè de actibus humanis coniecturaliter vera prænunciant.*

RATIO: Quoniam Dæmones passiones appetitus sensitiui, ac inclinationes corporales cognoscunt, & cùm plures sint, qui appetitum & carnalia desideria sequuntur, quàm qui illis resistunt, sæpè de actibus humanis vera conijciunt. Qualis enim quisq; est, talem sibi finem præscribit. Ex externis etiam signis & operibus qualis interior homo sit, non est difficile iudicare, iuxta illud Euangelij. A fructibus eorum cognoscetis eos.

Septima Conclusio. *Cogitationes hominis pendentes à voluntatis nostræ libertate, si solo intellectus & voluntatis termino contineantur, Dæmones non cognoscunt.*

PROBATVR. Quia hoc diuinæ maiestatis proprium est. Ieremiæ 17. Præuū est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, & probans renes. I. Paralip. cap. 28. Omnia enim corda scrutatur Dominus, & vniuersas mentium cogita-

cogita-

cogitationes intelligit. 3. Reg. 8. Tu nosti solus cor omnium filiorum hominum. Psalm. 43. Nonne Deus requireret ista? ipse enim nouit abscondita cordis. Job. 42. Scio quia omnia potes, & nulla te latet cogitatio. Matth. 9. Cùm uiddisset Iesus cogitationes eorum. Act. 1. Tu Domine, qui corda nosti omniũ. Roman. 8. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus. Hebr. 4. Discretor est cogitationum & intentionum cordis, & non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius, &c. Eandem ueritatem docent sancti Patres. Hieron. super dicta uerba Matth. 9. Ambros. super cap. 2. 1. Cor. & lib. 1. de officijs. cap. 14. S. August. de diuinatione Dæmonum cap. 5. & lib. 2. Retract. cap. 30. Chrysoft. hom. 23. super Ioan. super illa uerba. Ipse enim sciebat, quid esset in homine. S. Thomas 1. part. q. 57. art. 4. S. Bonauent. in 2. d. 7. part. 2. art. 1. q. 3. & alij alibi. Hinc deducitur: quod nullus etiam Magus, aut diuinator potest cognoscere secretas hominis cogitationes.

Octaua Conclusio. Cogitationes hominis & affectiones cordis indirecte & coniecturali cognitione Dæmones quandoq; possunt cognoscere.

PATET: Homo ex effectibus exterioribus sic interiores actus potest cognoscere, iuxta il-

ta illud Ecclesiast. 13. Cor hominis immutat faciem eius: & aliud Matth. A fructibus eorum cognoscetis eos, &c. Ergò multò magis Dæmones, qui maiori naturæ subtilitate sunt præditi.

Nona Conclusio. Dæmones cognoscunt secreta, furtiva, deperdita, & thesauros quæ hominum cognitionem fugiunt.

QVIA cùm sint incorporei, acrimonia sensus, & celeritate motus vigent nec impediuntur interpositione corporum, sed omnia naturalia obiecta perspecta habere possunt. Nullo tamen modo licet homini à Dæmonibus huiusmodi inquirere, vt infrà latius probabitur.

Vndecimum notabile. Artes huiusmodi magicæ & diabolicæ diuidi possunt in diuinatrices & operatrices. Diuinatrices, quarum exercitium maximè versatur in diuinando, secreta reuelando, & responsa accipiendo: Ad quas referre possumus auguria, sortilegia speciatim sumpta, Chiromantia, Spatulamantia, &c. Operatrices, quæ virtute & cooperatione diabolica mirabilia & scelera operantur, vt est Magia propriè dicta, quæ arte diaboli mirabilia ad vanam ostentationem operatur. Ad eandem classem referre possumus incantationem, veneficia amatoria, & maleficorum crimé: quod

Ee cùm

cum omnium pessimum sit, utpote contra salutem humani generis, semper versatur in operatione: Quamvis quidem etiam huius sectæ reperiantur, qui vacent tam diuinatrici, quam operatrici magiæ.

Duodecimum & vltimum notabile. Cum ad maleficorum & sagarum crimen Dei permisso, Dæmonis potestas, & hominis voluntas liberè consentiens concurrant, manifestissimum est maximam huius argumenti cognitionem ad Theologum pertinere. Quis enim quid Deus permittat, quid Dæmon possit, & quæ societas inter hominem & angelum esse queat, cognoscit, nisi Theologus ex sacris literis? De Dei permissione nihil physicus tractat: De diaboli potestate nihil leges ciuiles scribunt: leges humanæ non Dæmonibus, sed hominibus viuendi modum statuunt. At quia maleficorum crimine nocumenta Reipublicæ inferuntur, humana pax læditur, & publica tranquillitas perturbatur, ut ab omni hominum memoria experientia rerum magistra compertum est: iustissimè pœnas leges ciuiles in maleficos & mathematicos decreuerunt. Causarum autem concurrentium, ad tam immane maleficorum crimen, in effectus fluxus, Theologi iudicium requirit, quamvis etiam philosopho suas partes non denegemus in discernendis effectibus veris à falsis & præstigiolis. Atque hæc causa est, quare
Iuris.

Iuris periti tam parum, ut omnibus notum est in commentatione argumenti harum legum præstiterint. Bartolus, Baldus, Salycetus, Angelus & alij copiosissimi in alijs legum titulis extiterunt: de harum ll. materia, aut nihil, aut valdè parum cum Glossæ explicatione scripserunt. Quare nemo miretur me hoc argumētigenus, quod multum in praxi & controuersia hisce infœlicissimis temporibus versatur, ad tractandum suscepisse, qui professione sum Theologus, atque etiam iam longa lectione Theologiæ tantum scientiæ iuris adiunxi, quantum huius materiæ necessitas postulat. Exactiorem iuris cognitionem, in harum legum interpretatione relinquo eis, qui omnem ætatem in Iurisprudencia consumpserunt.

C. DE MALEFICIS ET MATHEMATICIS & cæteris similibus.

LEX I.

Plus est hominem veneno extinguere, quam occidere gladio.

DVPLEX huius Legis sensus esse potest. Prior secundum Gloss. & Bald. Atrocius est venenare, quam occidere gladio, quia

Et 2 venenare